

Požega, 2017.

GLJIVE POŽEŠKE KOTLINE I GORJA

GLJIVE POŽEŠKE KOTLINE I GORJA

GLJIVE POŽEŠKE KOTLINE I GORJA

NAPOMENA

Gljive kao vrhunska i zdrava hrana jestive su za većinu ljudi iako kod pojedinaca mogu izazvati zdravstvene probleme i neželjene reakcije. Stoga za konzumiranje gljiva u slučaju bilo kakvih zdravstvenih nepredviđenih situacija autori i nakladnici ne mogu preuzeti odgovornost.

IMPRESSUM

Autori:

dr.sc. Ivica Samardžić
Iva Galić, mag. educ. biol. et chem.
Nikolina Milosavljević, mag. ing. sil.

Naslov:

Gljive Požeške kotline i gorja

Nakladnici:

Javna ustanova za upravljanje zaštićenim područjem Požeško-slavonske županije
Gljivarsko društvo Požega

Za nakladnika:

dr.sc. Ivica Samardžić

Uredništvo:

dr.sc. Ivica Samardžić
Iva Galić, mag. educ. biol. et chem.

Recenzenti:

dr.sc. Željko Zgrablić
Matija Josipović

Lektor:

Marija Radonjić, prof.

Grafičko oblikovanje i priprema za tisak:

Zlatko Burivoda, dipl.inž.

Fotografije:

Matija Josipović
Dr.sc. Tomislav Lukić
Gljivarsko društvo Požega

Tisk:

Gradska tiskara Osijek

Godina izdavanja:

2017.

Naklada:

500 kom

Nijedan se dio ove knjige ne smije, bilo kako, umnožavati ni preslikavati bez nakladnikova dopuštenja

ISBN: 978-953-55926-5-5

CIP zapis dostupan je u računalnom katalogu Gradske i sveučilišne knjižnice Osijek pod brojem
140611063

SADRŽAJ

Predgovor	06
Uvod	07
Evolucija i sistematika gljiva	07
Razlike između gljiva i biljaka	08
Životni oblici gljiva	08
Morfologija gljiva	09
Razmnožavanje gljiva	11
Vodić kroz priručnik	12
proljetni hrčak, rani hrčak, proljetna moždanica, lažni smrčak - <i>Gyromitra esculenta</i> (Pers.) Fr.	14
pepeljasti smrčak - <i>Morchella deliciosa</i> Fr.	15
smrčak, pravi smrčak, srček, marohlin, maruh, svijetli smrčak - <i>Morchella esculenta</i> (L.) Pers.	16
ljetni tartuf, crni tartuf - <i>Tuber aestivum</i> Vittad.	17
livadna pečurka, rudnjača, pečurka, pečurak, poljski šampinjon - <i>Agaricus campestris</i> L.	18
kračun, grkalj, velika pečurka, pokrovča - <i>Agaricus macrosporus</i> Mont.	19
šumska pečurka, anisova pečurka, anis šampinjon - <i>Agaricus silvicola</i> (Vittad.) Peck	20
golema puhaba, velika čelavica - <i>Calvatia gigantea</i> (Batsch) Lloyd	21
velika gnojištarka, ljkusava gnojištarka - <i>Coprinus comatus</i> (O. F. Müll.) Pers.	22
tikvasta puhaba, zrnata puhaba, puša, prha, prhavica - <i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.	23
sunčanica, velika sunčanica, šugarica, srndakuša, kozara - <i>Macrolepiota procera</i> (Scop.) Singer	24
blagva, carevka, gospa, karžel, žerdana, blagar, kneginja, knežica, škripac, đordani - <i>Amanita caesarea</i> (Scop.) Pers	25
kestenjasta preslica, smeđa preslica, goleenka - <i>Amanita fulva</i> Pers.	26
muhara, crvena muhara, crvenjača muhor, muhomorka, zmijska gljiva, bjesnjača, omarka - <i>Amanita muscaria</i> (L.) Lam.	27
panterova muhara, panterka, tigrasta muhara, pjegava muhara - <i>Amanita pantherina</i> (DC.) Krombh.	28
zelena pupavka, otrovnna pečurka, zelena muhara, gomoljevka - <i>Amanita phalloides</i> (Fr.) Link	29
prava tigrica, siva muhara, krastavka - <i>Amanita spissa</i> (Fr.) Bertill.	30
bijela pupavka - <i>Amanita verna</i> (Bull.) Lam.	31
crvenjača, planinska koprenka, poljska koprenka - <i>Cortinarius orellanus</i> Fr.	32
brašnjača, svilena lisičica, mlinarica, krhka brašnjača, majevka, mokarica, slivarica - <i>Clitopilus prunulus</i> (Scop.) P. Kumm.	33
šljivovača, šljivarka, trnčica, štitasta rudoliska, sivkasta šljivovača, šljivova gljiva - <i>Entoloma clypeatum</i> (L.) P. Kumm.	34
olovasta rudoliska, velika rudoliska - <i>Entoloma sinuatum</i> (Bull. Ex Pers.) P. Kumm.	35
ožujka, martovka, marčnica, ožujska puževica, snježnica - <i>Hygrophorus marzuolus</i> (Fr.) Bres.	36
rebrasta patuljica - <i>Galerina marginata</i> (Batsch) Kühner	37
jurjevka, đurđevača, đurđevka, ranka, potrnka, majška kolobarnica, svibanjska gljiva - <i>Calocybe gambosa</i> (Fr.) Donk	38
puzna, medenjača, mraznica, puzica, puzva - <i>Armillaria mellea</i> (Vahl) P. Kumm.	39
grmača, grmica, grmačica, grmovača - <i>Armillaria tabescens</i> (Scop.) Emel.	40

šumska ostriga, bukovača - <i>Pleurotus ostreatus</i> (Jacq.) P. Kumm.	41
jablanovača, topolovača, topolovka - <i>Agrocybe aegerita</i> (Brig.) Singer	42
sumporača, prava sumporača, obična sumporača - <i>Hypholoma fasciculare</i> (Huds.) P. Kumm.	43
modričica, modra koturnica, modrikasta jesenjača - <i>Lepista nuda</i> (Bull.) Cooke	44
Judino uho, bazgova uška - <i>Auricularia auricula-judae</i> (Bull.) J. Schröt.	45
hajdinski vrganj, crni vrganj, brončani vrganj, ljetni vrganj - <i>Boletus aereus</i> Bull.	46
proljetni vrganj, mrežasti vrganj - <i>Boletus aestivalis</i> (Paulet) Fr.	47
šiljatonogi vrganj, žuti vrganj, smeđa kraljevka - <i>Boletus appendiculatus</i> Schaeff.	48
jesenski vrganj, pravi vrganj, crnogorični vrganj, orvanj, gobanj, varganj, hrženjak, sirnjaja - <i>Boletus edulis</i> Bull.	49
borov vrganj, crveni vrganj - <i>Boletus pinophilus</i> Pilát & Dermek	50
ludara, bljučavka, luda gljiva, vražji vrganj, svinjača - <i>Boletus satanas</i> Lenz	51
hrastov turčin - <i>Leccinum quercinum</i> (Pilát) E. E. Green & Watling	52
kestenjasti vrganj, kestenov vrganj, kestenov žljebovac - <i>Gyroporus castaneus</i> (Bull.) Quél.	53
slinavka, ovčarka - <i>Suillus granulatus</i> (L.) Roussel	54
osinac - <i>Suillus luteus</i> (L.) Roussel	55
lisičica, lisičarka, bjelasta lisičica, lisica, pršutnica, žajfica - <i>Cantharellus cibarius</i> Fr.	56
mrka trubača, mrtvačka truba, crna trubača, rog obilja - <i>Craterellus cornucopioides</i> (L.) Pers.	57
prosenjak, migać, žuta ježevica - <i>Hydnellum repandum</i> L.	58
jelenovo uho, hrastov žbunac, sarvašica, jelenček, jelenak, gljivice - <i>Polyporus umbellatus</i> (Pers.) Fr.	59
mlječećica, paprena mlječećica, mlječ, paprenjača - <i>Lactarius piperatus</i> (L.) Pers.	60
runjava mlječećica, brezovka, lažna rujnica - <i>Lactarius torminosus</i> (Schaeff.) Pers.	61
presnac, sirovka, pečenica, pastirska mlječećica, prijesna mlječećica, sirogriz, samojetka - <i>Lactarius volvulus</i> (Fr.) Fr.	62
ljubičastozelena krasnica, plavka, sivka, sivozeleni. krasnica - <i>Russula cyanoxantha</i> (Schaeff.) Fr.	63
bljuvara, paprena krasnica - <i>Russula emetica</i> (Schaeff.) Pers.	64
smrdljiva krasnica, smrdača - <i>Russula foetens</i> Pers.	65
jestiva krasnica - <i>Russula vesca</i> Fr.	66
golubača, blavijenka, zeka - <i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	67
Index vrsta	68
Literatura	70

PREDGOVOR

Područje Požeške kotline i okolnog gorja, Papuka, Psunja, Krndije, Požeške gore i Dilja po bogatstvu gljiva jedno je od najzanimljivijih u Hrvatskoj i to zbog raznolikog reljefa, klimatskih obilježja i geološke raznolikosti koja je uvjetovala raznolik razvoj tala i šumskih i travnjačkih zajednica. Tako se rodila ideja obraditi neke zastupljenije i važnije vrste gljiva Slavonskog gorja, te pružiti stručne informacije ljubiteljima i gljivarskim početnicima kako bi ih samostalno odredili i o njima nešto više saznali.

U ovoj brošuri ukratko su opisana osnovna obilježja gljiva i navedene su najznačajnije vrste koje se pojavljuju na ovom prostoru. Svaka vrsta je opisana morfološki i ekološki, navedena je jestivost ili otrovnost, narodni nazivi, životni oblik, kalendar pojавljivanja te je svaka vrsta popraćena fotografijom.

Svrha izdavanja ovog priručnika je privući ljubitelje prirode, zainteresirati ih i uvesti u očaravajući i tajanstveni svijet gljiva.

UVOD

Gljive (lat. *Fungi*) spadaju u najrasprostranjenije žive organizme na zemlji. lako su slabo istražene, danas je poznato oko 80 000 vrsta, a pretpostavlja se da ih ima 1,5 - 7 milijuna. Gljive su dugo smatrane jednostavnim biljkama. S obzirom da ne obavljaju osnovnu funkciju biljaka - fotosintezu i ne kreću se poput životinja svrstane su u posebno carstvo - carstvo gljiva. Gljive predstavljaju važnu kariku u procesu kruženja materije i energije u prirodi. Također predstavljaju i jedan od tri oblika živog svijeta bez kojega je opstanak na Zemlji nezamisliv. Gljive imaju i značajno mjesto u poljoprivredi, industriji, medicini... Obzirom na veliku hranjivu vrijednost (sadržaj proteina 20 - 30%) nazivaju se i „šumsko meso“. U Hrvatskoj su gljive slabo istražene i dosad je zabilježeno tek oko 4 500 vrsta.

Naziv *Fungi* dolazi od latinske riječi *fungus*, što znači gljiva, a preuzeta je od grčke riječi *sphongos* (σφόγγος), što znači sružva. Znanost o gljivama je **mikologija**. Riječ mikologija također potječe iz grčkog jezika: *mykes* (μύκης) - gljiva i *logos* (λόγος) - znanost.

EVOLUCIJA I SISTEMATIKA GLJIVA

Gljive su se pojavile na Zemlji prije gotovo milijardu godina, zajedno s biljkama. Prvi zabilježeni fosilni ostaci potječu iz devona, otprije 900 - 570 milijuna godina. Niže gljive pojavile su se u paleozoiku, koji je trajao prije 570 - 350 milijuna godina, a više u mezozoiku, prije 235 - 170 milijuna godina. Pun procvat su doživjele u razdoblju prije 230 - 220 milijuna godina.

Gljive pripadaju domeni eukariota i čine posebno carstvo gljiva.

Dijele se na: *Zygomycota*

Ascomycota - gljive mješinarke

Basidiomycota - gljive stapčarke

RAZLIKE IZMEĐU GLJIVA I BILJAKA

- ◆ **NAČIN ISHRANE** - biljke su autotrofni, a gljive heterotrofni organizmi.
- ◆ **VEZA IZMEĐU STANICA** - kod biljaka su stanice povezane plazmodezmima kroz koje kola plazma, ali ne i organele, dok kod gljiva u septi između stanica postoji centralna pora kroz koju prolaze plazma i organele.
- ◆ **GRAĐA STIJENKE STANICE** - osnovna gradivna tvar kod biljnih stanica je celuloza dok je kod gljiva to hitin (osim kod pododjela *Oomycota*).
- ◆ **PIGMENTI** - kod biljaka su najčešći pimenti klorofil i karotenoidi, dok je kod gljiva najčešći pigment melanin.
- ◆ **CIKLUS RAVOJA** - kod biljaka je prisutna smjena haploidne i diploidne faze, kod gljiva prevladavaju haploidna i dikarionska faza, dok je diploidna rijetka ili traje veoma kratko.

ŽIVOTNI OBLICI GLJIVA

SAPROTROFI

Hrane se mrtvom biljnom organskom tvari ili životinjskim ostacima. Rastu na mrvim ili gnjilećim biljnim organizmima - trulim panjevima, otpalom lišću i granama, iglicama četinjača, kori, suhom drvetu ili gnoju, u rijetkim slučajevima i na mrvim kukcima. Imaju značajnu ulogu u razlaganju organske tvari i u formiranju humusa. Saprotofske gljive su i vrste *Penicillium notatum* te kvasci.

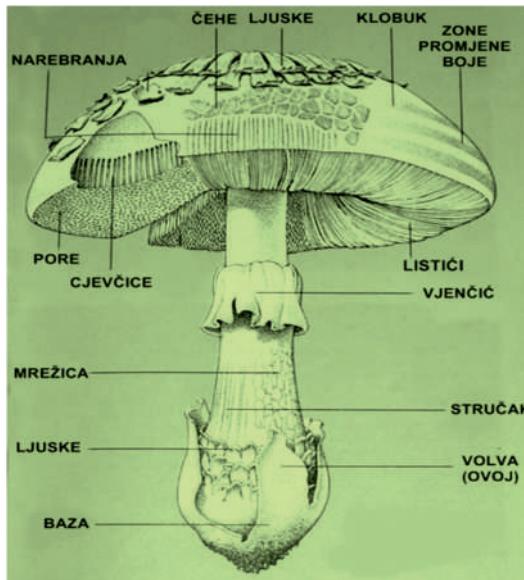
PARAZITI

Žive na drugim, pretežno biljnim organizmima. Micelij parazitskih gljiva prodire u tkivo domaćina i na taj mu način uzima hranjive tvari i izaziva njegovo odumiranje. Brojne vrste gljiva su i paraziti i saprotrofi jer se nastavljaju hraniti domaćinom i nakon što ga ubiju.

SIMBIONTI

Gljive koje žive u simbiozi s biljkama stvaraju zajednicu u kojoj oba organizma imaju korist. Biljka opskrbljuje gljivu ugljikohidratima, nastalim fotosintezom, a gljiva hrani biljku vodom i mineralima. Micelij gljiva je povezan s korijenjem biljaka i ovakva zajednica se naziva mikoriza.

MORFOLOGIJA GLJIVA

Slika 1. Morfologija gljive

KLOBUK

Klobuk je sastavni dio plodnog tijela gljive. Može biti različitog oblika, a može se i promijeniti tokom razvojnog ciklusa gljive. Rastom gljive klobuk se povećava, otvara i neko vrijeme je ispušten, a potom se rub klobuka sa svih strana sve više diže dok se klobuk potpuno ne izravna. Na klobuku razlikujemo: središnji dio - tjeme, rub - mjesto gdje se dodiruju klobuk i trusište te obrub - prsten iznad ruba klobuka. Rub klobuka može biti gladak, narebran, upučasti ili ispušten, a kod nekih gljiva i dlakav. Površina klobuka može biti glatka, valovita, narebrana, pokrivena ljuskama, raspucala, sjajna, baršunasta, ljepljiva, sluzava ili suha i sitno zrnata. Kožica prekriva klobuk i daje mu osnovnu boju koja se može mijenjati u tijeku razvoja. Na donjem dijelu klobuka je trusište ili himenij na kojem nastaju spore.

Slika 2. Oblik klobuka

TRUSIŠTE (HIMENIJ)

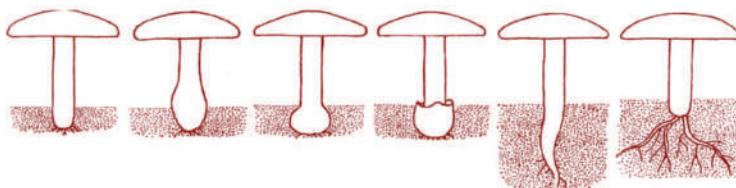
Trusište je najvažniji dio gljive jer u njemu nastaju truske ili spore. Vrlo je osjetljiv dio plodnog tijela i kod velikog broja vrsta je zaštićen tijekom vegetacije. Trusište čine lističi ili cjevčice. Lističi i cjevčice mogu na različite načine biti povezani sa stručkom što je važan element kod određivanja vrsta.

Slika 3. Povezanost listića sa stručkom

STRUČAK

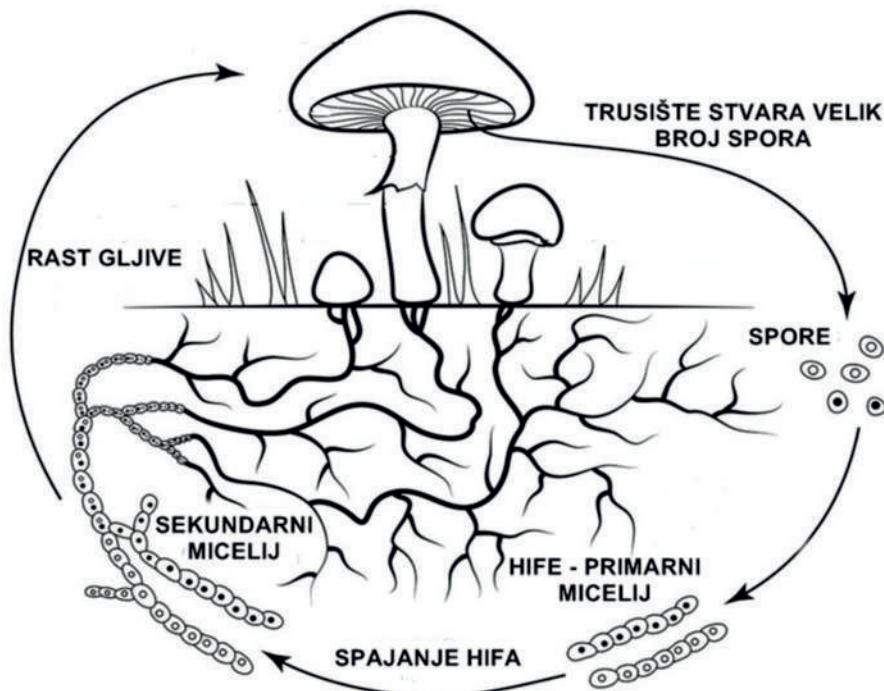
Stručak je ponekad samostalan, nekad je srastao s drugim dijelovima gljive, a neke gljive ga uopće nemaju. Može biti postavljen u sredini, ekscentrično ili postrane u odnosu na klobuk. Stručak može biti različitog oblika, a vrste se međusobno razlikuju i po obliku donjeg dijela stručka. Površina stručka može biti: glatka, rupičasta, suha, ljepljiva, sluzava, vlaknasta, naborana, uzdužno vlaknasta, izbrzdana, pahuljičava ili dlakava. Na stručku se nalaze i mrežasto isprepletena vlakna, ostaci kožnog ovoja, vjenčići i ostaci koprene, uz pomoć kojih se može determinirati vrsta. Na uzdužnom presjeku stručak može biti pun ili šupalj, šupljikav s pregradama ili spužvasto šupljikav.

Slika 4. Oblik osnove stručka

RAZMNOŽAVANJE GLJIVA

Gljive se razmnožavaju spolno i nespolno te vegetativno putem odjeljivanja micelija - podzemnog dijela gljive. Micelij je smješten pod zemljom u nakupinama lišća i humusa, a izgrađen je od sitnih, međusobno povezanih, razgranatih niti - hifa. Rasplodne stanice - spore, nastaju u trusištu gljive. Kad dospiju na odgovarajući sustrat, spore prokljuju i stvaraju sitno vlakno gljive - primarni micelij. Primarni micelij mora doći u dodir s filamentom koji je proizvela druga spora, iste vrste, ali genetski različita. Ovako integrirana dva filimenta stvaraju novi filament - sekundarni micelij, koji je plodan i sposoban za nastanak gljive. Gljive se mogu razmnožavati i nespolno tako da se uzduž posebnih hifa razviju jednostanične spore - konidije, iz kojih nastaje sekundarni micelij, a iz njega plodno tijelo gljive.

Slika 5. Razmnožavanje gljiva

VODIČ KROZ PRIRUČNIK

ILUSTRACIJA VRSTE

NARODNI NAZIVI VRSTE

LATINSKI NAZIVI VRSTE

SISTEMATIKA VRSTE

CARSTVO: Fungi
ODJELJAK: Ascomycota
KOLJENO: Pezizomycetes
RED: Pezizales
PORODICA: Discinaceae
ROD: Gyromitra
VRSTA: *Gyromitra esculenta*

ŽIVOTNI OBLIK

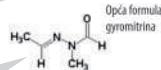
JESTIVOST / OTROVOST

PROLJETNI HRČAK, LANI HRČAK, PROLJETNA MOŽDANICA, LAŽNI SMRČAK

Gyromitra esculenta (Pers.) Fr.

MORFOLOGIJA VRSTE, STANIŠTE I INFORMACIJE O JESTIVOSTI I OTROVNOSTI

KEMIJSKA FORMULA TOKSINA

1. 2. 3. T T T 7. 8. 9. 10. 11. 12.

VRIJEME RASTA

FOTOGRAFIJA VRSTE

KALENDAR RASTA

SAPROTROF

PARAZIT

SIMBIONT

VRHUNSKA JESTIVA

IZVRSNA JESTIVA

JESTIVA

UVJETNO JESTIVA

NEJESTIVA

OTROVNA

SMRTNO OTROVNA

Prve tri sličice označavaju jestive vrste koje se razlikuju po kvaliteti. Četvrta sličica označava vrstu koja je uvjetno jestiva i najčešće se mora pripremati na poseban način. Peta sličica označava vrste koje nisu otrovne, ali su zbog lošeg okusa ili žilavosti nejestive. Šesta sličica označava vrste koje konzumacijom mogu uzrokovati probavne smetnje. Sedma sličica označava vrste koje sadrže toksine i koje, već i pri konzumaciji malih količina, mogu uzrokovati smrt.

PROLJETNI HRČAK, RANI HRČAK, PROLJETNA MOŽDANICA, LAŽNI SMRČAK

Gyromitra esculenta (Pers.) Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Ascomycota

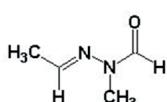
KOLJENO: Pezizomycetes

RED: Pezizales

PORODICA: Discinaceae

ROD: Gyromitra

VRSTA: *Gyromitra esculenta*

Opća formula
gyromitrina

KLOBUK: Naraste 3 - 8 cm u visinu i širinu. Nepravilnog je oblika, sa brojnim debljim ili tanjim naborima. Crvenosmeđe je boje, ponekad i boje kestena, mahagonija ili trule višnje.

TRUSIŠTE: Nalazi se s vanjske strane stručka, crvenosmeđe.

STRUČAK: Visok je 3 - 6 cm, promjera 15 - 30 mm. Bijele je ili svijetloružičaste boje. Naboran je, valjkast i uvijen. U početku je pun kasnije šupalj.

MESO: Meso je u stručku bijelo, a u klobuku ružičasto. Tanko je i ugodnog mirisa.

SPORE: Spore su glatke, eliptične, bijele do blijedožute.

STANIŠTE: Najčešće raste na pjeskovitim tlima u crnogoričnim šumama. Voli vlažnija mjesta i češći je u planinskim područjima.

OTROVNOST: Otvorna je vrsta i sadrži toxin gyromitrin. Kuhanjem na temp. iznad 87,5°C gyromitrin se izlučuje pa je gljiva manje otrovna. Otvorna je i para pri kuhanju, poznata su smrtna trovanja na taj način. Iz istog razloga opasno je ovu gljivu držati u zatvorenim prostorima, npr. u automobilima kad je jako sunce.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

PEPELJASTI SMRČAK

Morchella deliciosa Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Ascomycota

KOLJENO: Pezizomycetes

RED: Pezizales

PORODICA: Morchellaceae

ROD: Morchella

VRSTA: *Morchella deliciosa*

KLOBUK: Širok je 3 - 6 cm. Visok je, izdužen, prema gore uži i nepravilan. Izbrazdan je rebrima između kojih se nalaze jamice. U mladosti je bijel, a kasnije dobiva pepeljastosivu boju.

TRUSIŠTE: Nalazi se u jamicama između rebara.

STRUČAK: Visok je 4 - 6 cm, a širok 1,5 - 2,5 cm. Bijel je, a s vremenom požuti. Šupalj je, a prema dnu se malo širi.

MESO: Meso je bijelo, a s unutarnje strane sivkasto. Okus mu je sladak, a miris neodređen.

SPORE: Spore su glatke i krem boje.

STANIŠTE: Raste većinom u crnogoričnim šumama iznad 800 m nadmorske visine. Često raste i u miješanim šumama, na šumskim čistinama, na krčevinama.

JESTIVOST: Odlična jestiva gljiva. Sirova je otrovna.

VRIJEME RASTA

1.

2.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Ascomycota

KOLJENO: Pezizomycetes

RED: Pezizales

PORODICA: Morchellaceae

ROD: Morchella

VRSTA: *Morchella esculenta*

SMRČAK, PRAVI SMRČAK, SRČEK, MAROHLIN, MARUH, SVIJETLI SMRČAK, ŽUTI SMRČAK

Morchella esculenta (L.) Pers.

KLOBUK: Visok je 4 - 8 cm. Jajolik je i prekriven nepravilnim udubinama. Podjeća na spužvu ili pčelinje saće. Boja je žućkasta do svijetlosmeđa.

TRUSIŠTE: Čine ga alveole i rebra s vanjske strane klobuka.

STRUČAK: Visok je 4 - 6 cm, a širok 2 - 3 cm. U donjem dijelu je zadebljan, često je cijelom površinom nepravilan i brazdast. Bjelkaste je boje.

MESO: Meso je krhko i tanko. Bijele je boje, kasnije požuti pa posmeđi. Ugodnog mirisa i okusa.

SPORE: Spore su eliptične, glatke i kremasto - bijele.

STANIŠTE: Raste u svijetlim šumama i na šumskim čistinama, na glinenim i pješčanim terenima, uz potoke, u vrtovima, voćnjacima, na opožarenom tlu, na ostacima drva.

JESTIVOST: Jestiva je gljiva, odlične kvalitete, ali ne smije se jesti sirova.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

LJETNI TARTUF, CRNI TARTUF

Tuber aestivum Vittad.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Ascomycota

KOLJENO: Pezizomycetes

RED: Pezizales

PORODICA: Tuberaceae

ROD: Tuber

VRSTA: *Tuber aestivum*

KLOBUK: nema

TRUSIŠTE: Ljetni tartuf plodište razvija 5 - 30 cm ispod zemlje. Obično je kuglastog oblika i izgledom podsjeća na krumpir. Izvana je crn, prekriven bradavicama u obliku piramide. Iznutra je tamnosmeđe boje. Veličina varira od veličine trešnje do veličine jabuke.

STRUČAK: nema

MESO: Ima snažan i specifičan miris, a miris i okus ovise o biljci s kojom rastu u simbiozi.

SPORE: Spore su crnastosmeđe ili smeđe.

STANIŠTE: Raste u simbiozi s različitim vrstama drveća (hrast, lijeska, topola, bukva, bor). Preferiraju neutralno do bazično tlo.

JESTIVOST: Jestiva je i cijenjena vrsta.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

10.

11.

12.

LIVADNA PEČURKA, RUDNJAČA, PEČURKA, PEČURAK, POLJSKI ŠAMPINJON

Agaricus campestris L.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Agaricus

VRSTA: *Agaricus campestris*

KLOBUK: Širok je 5 - 12 cm, bijele do svijetlosmeđe boje. U početku je okruglast, kasnije se sve više otvara, a u starosti je ravno raširen. Kožica klobuka obično prerasta klobuk i malo na rubu visi s njega ili je podvučena prema unutra.

TRUSIŠTE: Listići su gusti i slobodni. U početku su svijetlosmeđi, zatim crvenkasti, a kad spore sazriju postanu gotovo crni.

STRUČAK: Visok je 3 - 8 cm, a širok 1 - 2 cm. Kratak je i zdepast, valjkast i bijele boje. U gornjem dijelu ima bijeli vjenčić koji kasnije otpadne. Dno stručka je često suženo.

MESO: Debelo je i čvrsto, bijele boje, a na dodir postaje ružičasto. Ugodnog je okusa i mirisa.

SPORE: Čokoladnosmeđe spore su glatke i elastične.

STANIŠTE: Raste na travnjacima, poljima, u voćnjacima i vrtovima, u skupinama ili pojedinačno.

JESTIVOST: Jestiva je i odlične kvalitete. Može se jesti i sirova.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

KRAČUN, GRKALJ, VELIKA PEČURKA, POKROVAČA

Agaricus macrosporus Mont.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Agaricus

VRSTA:

Agaricus macrosporus

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

ŠUMSKA PEČURKA, ANISOVA PEČURKA, ANIS ŠAMPINJON

Agaricus silvicola (Vittad.) Peck

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Agaricus

VRSTA: *Agaricus silvicola*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

GOLEMA PUHARA, VELIKA ĆELAVICA

Calvatia gigantea (Batsch) Lloyd

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Calvatia

VRSTA: *Calvatia gigantea*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

VELIKA GNOJIŠTARKA, LJUSKAVA GNOJIŠTARKA

Coprinus comatus (O. F. Müll.) Pers.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Coprinus

VRSTA: *Coprinus comatus*

KLOBUK: Visok je 5 - 15 cm, a širok 3 - 7 cm. Kod mladih gljiva je jajolik, kasnije se malo raširi, ali ostaje zvonolik. Bijel je i pokriven sivim ljuskicama. Kako gljiva stari tako na rubovima tamni i ispušta crnu masu.

TRUSIŠTE: Listići su jako gusti. U početku su bijeli, kasnije postaju sve tamniji, a na kraju se pretvaraju u crnu kapajuću masu.

STRUČAK: Visok je 10 - 20 cm, a širok 1 - 3 cm. Šupalj je, bijel i valjkast, a prema donjem dijelu je zadebljan. Ima slobodan vjenčić koji brzo otpadne.

MESO: Meso je bijelo, ugodnog i blagog okusa i mirisa.

SPORE: Spore su crne, glatke i eliptične.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama na livadama, u šumama, voćnjacima, uz putove, potoke i rijeke.

JESTIVOST: Odlična je jestiva gljiva, a jede se dok je mlada i bijela.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Lycoperdon

VRSTA:

Lycoperdon perlatum

TIKVASTA PUHARA, ZRNATA PUHARA, PUŠA, PRHA, PRHAVICA

Lycoperdon perlatum Pers.

KLOBUK: Plodište ima oblik tikvice. Naraste 2 - 9 cm u visinu i 2 - 6 cm u širinu. U početku je bijele boje, kasnije smeđe. Gornji dio je prekriven bodljama.

TRUSIŠTE: Unutrašnjost gornjeg dijela gljive sadrži spore. Kada su spore zrele, stvara se otvor na vrhu plodišta kroz koji se izbacuju zrele spore i rasprostranjuju zrakom.

STRUČAK: Prema dnu se sužava i prekriven je s manje bodlji.

MESO: Na prerezu je bijelo, kasnije crnkasto. Miris i okus je blag i ugodan.

SPORE: Spore su okruglaste, glatke ili bradavičaste, maslinastosmeđe.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama u listopadnim, crnogoričnim i miješanim šumama.

JESTIVOST: Jestiva je dok je mlada. Stručak se ne jede.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

12.

Gljive Požeške kotline i gorja

SUNČANICA, VELIKA SUNČANICA, ŠUGARICA, SRNDAKUŠA, KOZARA

Macrolepiota procera (Scop.) Singer

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Agaricaceae

ROD: Macrolepiota

VRSTA:

Macrolepiota procera

KLOBUK: Širok je 10 - 30 cm. U početku je jajolik, a kasnije postane otvoren i gotovo plosnat. Bijele je do sivosmeđe boje, prekriven je smeđim ljkuskama.

TRUSIŠTE: Listići su gusti i slobodni. Bijeli su, u starosti krem ili oker.

STRUČAK: Dug je do 40 cm, a širok 1 - 2 cm. U donjem dijelu je gomoljasto odebljan, u gornjem dijelu ima deblji, pomicni prsten. Bijel je, išaran smeđim ljkuskama.

MESO: Meso klobuka je bijelo i mekano, a meso stručka je tvrdo. Ugodnog je mirisa i okusa. Okus podsjeća na okus oraha i lješnjaka.

SPORE: Spore su glatke, eliptične i bijele.

STANIŠTE: Raste u svjetlim šumama, na livadama, u voćnjacima, dvorištima, uz puteve.

JESTIVOST: Sirova je blago otrovna.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita caesarea*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

BLAGVA, CAREVKA, GOSPA, KARŽEL, ŽERDANA, BLAGAR, KNEGINJA, KNEŽICA, ŠKRIPAC, ĐORDANI *Amanita caesarea* (Scop.) Pers

KLOBUK: Promjer iznosi 5 - 15 cm. Prvo je polukuglast, kasnije postane širok, iscrtkanog ili urezanog ruba. Žutonarančaste je ili crvenonarančaste boje. Površina mu je glatka i ljepljiva.

TRUSIŠTE: Listići su gusti, široki i slobodni. U mladosti su svijetložuti, kasnije izraženo žuti.

STRUČAK: Naraste 8 - 18 cm. Debljina iznosi 1,5 - 3,5 cm. Valjkast je, mesnat, u početku je pun, kasnije postane malo šupalj. U donjem dijelu malo zadebljan i okružen ostacima bijele ovojnica.

MESO: U početku je bijelo, kasnije žućasto. Okus podsjeća na zelene orahe. Miris je slab.

SPORE: Eliptične su, bijele ili žućkaste boje.

STANIŠTE: Raste u svijetlim listopadnim šumama, uz hrast i pitomi kesten. Voli sunčana, topla i suha mjesta.

JESTIVOST: Jestiva je, vrhunske kvalitete. Mlade gljive mogu se jesti i sirove Zaštićena vrsta prema Pravilniku o zaštiti gljiva. Sakupljanje nije dozvoljeno.

KESTENJASTA PRESLICA, SMEĐA PRESLICA, GOLENKA

Amanita fulva Pers.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita fulva*

KLOBUK: Širok je 3 - 10 cm. Prvo je izduljeno okruglast, zatim se otvori i bude u sredini ulegnut. Žutosmeđe je do crvenkastosmeđe boje. Rub je jako rebrast.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, gusti i slobodni.

STRUČAK: Visok je 8 - 12 cm, a širok 5 - 15 mm. Valjkast je, tanak, šupalj i u gornjem dijelu sužen. Nema vjenčića.

MESO: Bijele je boje, mekano, tanko i lomljivo, bez posebnog mirisa i okusa.

SPORE: Spore su okrugle, glatke i bijele.

STANIŠTE: Raste u mješovitim šumama u nizinskim područjima.

JESTIVOST: Uvjetno je jestiva. Sirova je otrovna, potrebno ju je skuhati, a vodu potom izliti.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

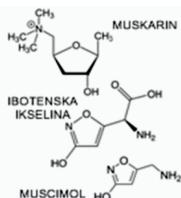
KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita muscaria*

1. 2. 3. 4. 5. 6. 12.

MUHARA, CRVENA MUHARA, CRVENJAČA MUHOR, MUHOMORKA, ZMIJSKA GLJIVA, BJESNJAČA, OMARKA

Amanita muscaria (L.) Lam.

KLOBUK: Promjer iznosi 5 - 20 cm. Boja je crvena, ponekad s nijansama žute ili narančaste. Rub je malo rebrast. U početku je polukuglast, a kasnije otvoreni i plosnat. Kožica je sjajna i pokrivena bijelim ljušticama koje se mogu skinuti.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, gusti i slobodni.

STRUČAK: Naraste do 25 cm. Valjkast je, bijel, u početku pun, a kasnije šupalj. Na gornjem dijelu je bijeli, viseći vjenčić.

MESO: Bijelo je, a ispod kožice klobuka žućkasto. Bez okusa i mirisa.

SPORE: Spore su eliptične, glatke i bijele.

STANIŠTE: Raste u crnogoričnim i bjelogoričnim šumama na kiselim tlima, u nizinskim i planinskim područjima.

OTROVNOST: Otrovna je vrsta. Izaziva halucinacije i probavne smetnje, ali trovanja njome u principu nemaju smrtni ishod. Otrvni spojevi su: muscimol, ibotenska kiselina i muskarin.

VRIJEME RASTA

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

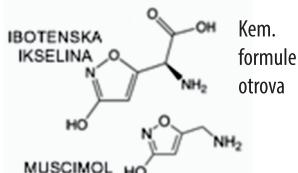
KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita pantherina*

- 1.
- 2.
- 3.
- 4.
- 5.
- 6.

VRIJEME RASTA

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita phalloides* (Fr.) Link

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

VRIJEME RASTA

KLOBUK: Širok je 5 - 15 cm, maslinasto je zelenkaste boje, a na rubovima je svjetlijiji. U početku je jajolik, kasnije izbočen, a zatim otvoren.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, gusti i slobodni.

STRUČAK: Visok je do 12 cm, a promjer iznosi 1 - 2 cm. Valjkast je u, početku je pun, a kasnije postaje šupalj. U donjem dijelu je odebljan, a u gornjem dijelu se nalazi bijeli, viseći, narebrani vjenčić.

MESO: Debelo je i bijele je boje. Miris je slatkast, a kod starijih gljiva pomalo neugodan.

SPORE: Okruglaste su, glatke i bijele.

STANIŠTE: Raste u bjelogoričnim i crnogoričnim šumama, u manjim skupinama, a ponekad i pojedinačno.

OTROVNOST: Najotrovnija je gljiva našeg područja. Otrvna je sirova, kuhana i sušena. Sadrži dvije grupe toksina: amatoksine i falotoksine.

PRAVA TIGRICA, SIVA MUHARA, KRASTAVKA

Amanita spissa (Fr.) Bertill.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita spissa*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

12.

BIJELA PUPAVKA

Amanita verna (Bull.) Lam.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

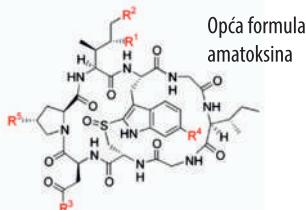
KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Amanitaceae

ROD: Amanita

VRSTA: *Amanita verna*

1.

2.

3.

4.

11.

12.

VRIJEME RASTA

CRVENJAČA, PLANINSKA KOPRENKA, POLJSKA KOPRENKA

Cortinarius orellanus Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

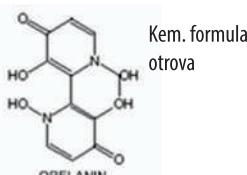
KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Cortinariaceae

ROD: Cortinarius

VRSTA: *Cortinarius orellanus*

KLOBUK: Širok je 3 - 8 cm. Narančastosmeđe je boje.

U početku je polukuglast, kasnije otvoren i u sredini ispupčen. Rub je ispucan i podvijen.

TRUSIŠTE: Listići su jako rijetki i sruštaju se po stručku. Boja je narančastosmeđa do crvenosmeđa.

STRUČAK: Visok je 4 - 8 cm, a promjer iznosi 7 - 13 mm. Crvenkastožute ili crvenosmeđe je boje. Valjkast je, čvrst i pun. U mladosti ima žutu koprenu.

MESO: Meso je tanko i narančastožuto. Miris podsjeća na rotkvicu, a okus je kiselkast.

SPORE: Spore su crvenosmeđe boje, eliptične ili bademaste.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama, uglavnom u listopadnim šumama, rjeđe u crnogoričnim.

OTROVNOST: Otrovna je vrsta, a za smrtonosnu dozu je dovoljno 35 grama. Sadrži toksin orelanin.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA:

Entolomataceae

ROD: Clitopilus

VRSTA: *Clitopilus prunulus*

BRAŠNJAČA, SVILENA LISIČICA, MLINARICA, KRHKA BRAŠNJAČA, MAJEVKA, MOKARICA, SLIVARICA *Clitopilus prunulus* (Scop.) Kumm.

KLOBUK: Širok je 4 - 8 cm. U početku je konveksan, pod starost bude ulegnut, prilično mesnat. Rub je uvrnut prema listićima. Bijele je do sivkaste boje.

TRUSIŠTE: Listići su silazni po stručku i srednje su gasti. Bijeli su, a kasnije postanu svijetloružičasti.

STRUČAK: Visok je oko 3 cm, a širok 5 - 10 mm. Valjkast je, pun, a u donjem dijelu je tanji.

MESO: Meso je bijelo i mekano. Miris je intenzivan, a okusom podsjeća na brašno.

SPORE: Spore su ružičaste i eliptične.

STANIŠTE: Raste u listopadnim, crnogoričnim i mješovitim šumama i na šumskim čistinama, od nizinskih do planinskih područja.

JESTIVOST: Jedna od najboljih jestivih gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA:

Entolomataceae

ROD: Entoloma

VRSTA: *Entoloma clypeatum*

ŠLJIVOVAČA, ŠLJIVARKA, TRNČICA, ŠTITASTA RUDOLISKA, SIVKASTA ŠLJIVOVAČA, ŠLJIVOVA GLJIVA

Entoloma clypeatum (L.) P. Kumm.

KLOBUK: Širok je 5 - 10 cm. U početku je zvonolik, a kasnije postane raširen s ispušćenjem u sredini. Mesnat je i gladak, valovitog ruba. Sivosmeđe je boje.

TRUSIŠTE: Listići su rijetki, široki, prirasci uz stručak ili spušteni po njemu. U početku su bijele boje, a kasnije ružičasti.

STRUČAK: Visok je 5 - 10 cm, a širok 10 - 15 mm. Valjkast je, povijen, u početku je pun, a kasnije šupalj. Bijel je ili malo crvenkast.

MESO: Bijele je ili smeđe boje. Okus i miris podsjećaju na brašno.

SPORE: Spore su okruglasto uglate, glatke i ružičaste.

STANIŠTE: Raste na travnatim površinama, u voćnjacima ispod stabala jabuka, krušaka, šljiva, trešnja i dr.

JESTIVOST: Odlična jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

OLOVASTA RUDOLISKA, VELIKA RUDOLISKA

Entoloma sinuatum (Bull. Ex Pers.) P. Kumm.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA:

Entolomataceae

ROD: Entoloma

VRSTA: *Entoloma sinuatum*

KLOBUK: Širok je 5 - 20 cm. U početku je kuglasto ispupčen, a kasnije plosnat. Suh je i gladak. Boja varira od bijele do više nijansi sive.

TRUSIŠTE: Listići su gusti i prirasli uz stručak. U početku su blijedi, a kasnije crvenkasti.

STRUČAK: Stručak može biti visok do 20 cm, debljine do 4 cm. Bijel je, čvrst, pun i u bazi zadebljan.

MESO: Meso je bijelo, čvrsto i debelo. Miris i okus su jaki i neugodni, kod starijih primjeraka podsjećaju na brašno i rotkvu.

SPORE: Spore su okruglasto uglate, crvene boje.

STANIŠTE: Raste uglavnom u listopadnim šumama, na rubovima šuma i u parkovima.

OTROVNOST: Otrvna je, često sa smrtnim posljedicama. Srećom, prvi simptomi trovanja uočavaju se prilično brzo.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

11.

12.

OŽUJKA, MARTOVKA, MARČNICA, OŽUJSKA PUŽEVICA, SNJEŽNICA

Hygrophorus marzuolus (Fr.) Bres.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Hygrophoraceae

ROD: Hygrophorus

VRSTA:

Hygrophorus marzuolus

KLOBUK: Širok je 3 - 10 cm. U početku je okruglasto ispuščen, a kasnije otvoren, u središnjem dijelu je udubljen. Debo je i mesnat. Svijetlosive ili tamnosive je boje.

TRUSIŠTE: Listići su srednje gusti i debeli. Bijele su boje, a kasnije postanu sivkasti. Malo se spuštaju niz stručak.

STRUČAK: Visok je 4 - 8 cm, promjera 1 - 2 cm. Mesnat je i pun. U početku je bijel, a kasnije posivi.

MESO: Meso je debelo, krvko i brašnasto. Bijele je ili sivkaste boje. Okus je blag, a miris kod starijih gljiva podsjeca na urin.

SPORE: Spore su eliptične, glatke i bijele.

STANIŠTE: Raste u bjelogoričnim, crnogoričnim i miješanim šumama, pojedinačno ili u skupinama.

JESTIVOST: Jestiva je, ali je i zaštićena vrsta prema Pravilniku o zaštiti gljiva. Sakupljanje nije dozvoljeno.

VRIJEME RASTA

1.

6.

7.

8.

9.

10.

11.

12.

REBRASTA PATULJICA

Galerina marginata (Batsch) Kühner

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

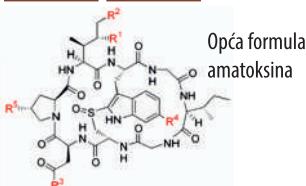
RED: Agaricales

PORODICA:

Hymenogastraceae

ROD: Galerina

VRSTA: *Galerina marginata*

1.

2.

3.

4.

11.

12.

VRIJEME RASTA

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Lyophyllaceae

ROD: Calocybe

VRSTA: *Calocybe gambosa*

JURJEVKA, ĐURĐEVAČA, RANKA, ĐURĐEVKA, POTRNKA, MAJSKA KOLOBARNICA, SVIBANJSKA GLJIVA

Calocybe gambosa (Fr.) Donk

KLOBUK: Širok je 3 - 15 cm. U mladosti je polukuglast, kasnije konveksan pa raširen i tada često nepravilno vijugav. Rub je podvinut prema unutra. Debeo je i mesnat. Boja je bijelosmeđa do blijedožuta.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, uski i jako gusti.

STRUČAK: Visok je 5 - 8 cm, a promjer iznosi 1 - 2 cm. Bijele je boje, pun je i tvrd.

MESO: Bijele je boje, tvrdo i debelo. Ugodnog je okusa, a miris podsjeća na brašno.

SPORE: Spore su bijele, eliptične i glatke.

STANIŠTE: Raste ispod vazdazelenih i listopadnih stabala, na pašnjacima, rubovima šuma, u voćnjacima. Raste u skupinama, u formaciji krugova ili u redovima.

jestivost: Vrhunska jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.

PUZA, MEDENJAČA, MRAZNICA, PUZICA, PUZVA

Armillaria mellea (Vahl) P. Kumm.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Physalacriaceae

ROD: Armillaria

VRSTA: *Armillaria mellea*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

12.

GRMAČA, GRMICA, GRMAČICA, GRMOVAČA

Armillaria tabescens (Scop.) Emel.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Physalacriaceae

ROD: Armillaria

VRSTA: *Armillaria tabescens*

KLOBUK: Širok je 3 - 10 cm. Ispupčen je i mesnat. Žutosmeđe je boje sa žutim ili crvenim primjesama. Prekriven je sitnim smeđim ljkuskama. Rub je valovit i za suhog vremena ispuča.

TRUSIŠTE: Lističi su gusti, široki, uži na krajevima. Bijeli su, kasnije postanu smeđi.

STRUČAK: Visok je do 10 cm, a promjer iznosi oko 1 cm. Tanak je, pun, obično na jednom dijelu zavinut. Smeđe je boje, u donjem dijelu tamniji. Nema vjenčića.

MESO: Meso je bijelo, a u donjem dijelu stručka crvenkasto. Ugodnog je okusa i mirisa.

SPORE: Spore su bijele, glatke i eliptične.

STANIŠTE: Raste na panjevima i korijenu bjelogoričnog drveća. Raste u grmovima s velikim brojem jedinki.

JESTIVOST: Jestiva je, a jedu se samo klobuci.

Kod pojedinaca uzrokuje alergijske reakcije, proljev i gastrointestinalne nelagode.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

12.

ŠUMSKA OSTRIGA, BUKOVAČA

Pleurotus ostreatus (Jacq.) P. Kumm.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Pleurotaceae

ROD: Pleurotus

VRSTA: *Pleurotus ostreatus*

KLOBUK: Promjer iznosi 5 - 20 cm. Oblik podsjeća na ostrigu. Boja može varirati od krem, sive, sivosmeđe do ljubičastosmeđe.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, široki, dugo se spuštaju niz stručak.

STRUČAK: Postavljen je ekscentrično. Kratak je i uglavnom bijele boje. Više stručaka je sraslo u osnovi klobuka pa su školjke poredane kao crijev na krovu.

MESO: Meso je bijelo i pomalo žilavo. Okus je blag, a miris podsjeća na miris brašna.

SPORE: Spore su bijele boje.

STANIŠTE: Raste na listopadnom i vazdazelenom drveću, najčešće na deblima bukve.

JESTIVOST: Jako dobra jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

JABLANOVAČA, TOPOLOVAČA, TOPOLOVKA

Agrocybe aegerita (Brig.) Singer

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Strophariaceae

ROD: Agrocybe

VRSTA: *Agrocybe aegerita*

KLOBUK: Širok je 5 - 20 cm. Kod mladih primjeraka je visoko ispupčen, a kod starijih spljošten, plitko udubljen i ispucan. Žućkastosmeđe je boje, a u starosti postane smeđ.

TRUSIŠTE: Listići su gusti, tanki, pomiješani s kraćima, zupčasto priraslji ili malo silazni. Bjelkasti su ili žućkastosivi, kasnije postanu smeđi.

STRUČAK: Visok je 4 - 15 cm, a debo 1 - 2 cm. Cilindričan je, čvrst, pun, i nepravilne građe. Bijele je boje, a pri dnu smeđ i sužen. U gornjem dijelu ima bjelkasti vjenčić.

MESO: Bijele je boje, čvrsto i kompaktno. Ugodnog je okusa koji podsjeća na lješnjake. Sočno je i ugodnog je mirisa.

SPORE: Smeđe spore su eliptične i glatke.

STANIŠTE: Raste na vlažnim područjima, na odumrlim listopadnim stablima i trulim panjevima, najčešće na topoli, jablanu i vrbi. Najčešće raste u grmovima.

JESTIVOST: Odlična, cijenjena, jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA: Strophariaceae

ROD: Hypholoma

VRSTA:

Hypholoma fasciculare

SUMPORAČA, PRAVA SUMPORAČA, OBIČNA SUMPORAČA

Hypholoma fasciculare (Huds.) P. Kumm.

KLOBUK: Širok je 2 - 8 cm. U početku je zvonolik, a kasnije otvoren. Žutonarančaste je boje, na rubovima bijel, a u sredini tamniji.

TRUSIŠTE: Listići su gusti. Prvo su žućkastozelenkasti, kasnije postanu tamni. Priraslji su uz stručak.

STRUČAK: Dugačak je do 10 cm. Vitak je i gladak, u unutrašnjosti šupalj. Srašten je s drugim strućima. Žućkaste je boje.

MESO: Meso je žute boje. Okus je gorak, a miris malo podsjeća na jod.

SPORE: Spore su glatke, eliptične i ljubičastocrne boje.

STANIŠTE: Raste busenasto u velikim skupinama na odumrlom, trulom drveću i panjevima većinom bjelogoričnih, rjeđe crnogoričnih stabala.

OTROVNOST: Otrvorna je vrsta, ne uzrokuje smrt, a i trovanja su rijetka zbog pregorkog okusa.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

10.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Agaricales

PORODICA:

Tricholomataceae

ROD: Lepista

VRSTA: *Lepista nuda*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

8.

9.

JUDINO UHO, BAZGOVA UŠKA

Auricularia auricula-judae (Bull.) Schröt.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Auriculariales

PORODICA: Auriculariaceae

ROD: Auricularia

VRSTA:

Auricularia auricula - judae

KLOBUK: Promjer iznosi 2 - 10 cm. U početku je zdjeličastog oblika, kasnije nepravilnog i naboranog izgleda. Za supstrat je pričvršćen neplodnom, stražnjom stranom koja je sitno dlakava ili baršunasta. Smeđecrvene je boje.

TRUSIŠTE: Nalazi se na prednjoj strani, smeđecrvene je boje. Glatko je i sjajno.

STRUČAK: Nema stručka.

MESO: U početku je smeđe, a kasnije crne boje. Želatinozno je i elastično. Okus je blag i pomalo slatkast.

SPORE: Spore su valjkaste, glatke i bijele.

STANIŠTE: Raste većinom na trulim deblima bazge.

JESTIVOST: Jestiva je, može se jesti i sirova. Nije je preporučljivo konzumirati više od 150 grama tijedno. Ima i ljekovita svojstva.

VRIJEME RASTA

HAJDINSKI VRGANJ, CRNI VRGANJ, BRONČANI VRGANJ, LJETNI VRGANJ

Boletus aereus Bull.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA: *Boletus aereus*

KLOBUK: Širok je 5 - 30 cm. Tamnosmeđe je boje, gotovo crn, u sredini tamniji. U početku je polukuglast, a kasnije otvoren. Debeo je i mesnat, barsunaste površine. Rub je podvijen.

TRUSIŠTE: Sastavljeno je od cjevčica koje su u početku bijele, a kasnije pozelene. Duge su do 3 cm i slobodne.

STRUČAK: Visok je do 15 cm, debljine 3 - 6 cm. Smeđe je boje, tvrd i deblji u donjem dijelu. Ima ostatke vjenčića.

MESO: Bijele je boje, čvrsto i debelo, ugodnog okusa i mirisa.

SPORE: Spore su maslinastosmeđe boje, glatke i vretenaste.

STANIŠTE: Raste u listopadnim, crnogoričnim i mješovitim šumama i na rubovima šuma, u nizinskom i brdskom području.

JESTIVOST: Jestiva je vrsta, odlične kvalitete.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

PROLJETNI VRGANJ, MREŽASTI VRGANJ

Boletus aestivalis (Pouillet) Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA: *Boletus aestivalis*

KLOBUK: Promjer je 10 - 20 cm. Boja varira od bijele do tamnosmeđe ili riđe. Pokriven je kožicom boje lješnjaka.

TRUSIŠTE: Trusište je najprije bijelo, zatim žuto te maslinastozeleno.

STRUČAK: Dužina iznosi 7 - 15 cm, a debljina 2,5 cm. U donjem dijelu je sužen. Bijele je ili svijetlosmeđe boje.

MESO: Meso je tvrdo i bijelo, pod pokožicom klobuka crvenkasto i mekše, a tik do trusišta žuto. Ugodnog je okusa i mirisa.

SPORE: Spore su tamne, maslinastozelene, elipsoidne.

STANIŠTE: Raste u bjelogoričnim šumama, najviše ispod hrastova, bukvi, kestena i grabova. Raste sam i u skupinama.

JESTIVOST: Jestiva je vrsta, jedan od najukusnijih vrganja.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

11.

12.

ŠILJATONOGLI VRGANJ, ŽUTI VRGANJ, SMEĐA KRALJEVKA

Boletus appendiculatus Schaeff.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA:

Boletus appendiculatus

KLOBUK: Širok je 6 - 18 cm. U početku je konveksan, zatim raširen. Mesnat je, baršunast ili hrapav. Boja je okersmeđa do kestenjasto smeđa. Kožica malo prerasta rub.

TRUSIŠTE: Cjevčice su prirasle stručku, dugačke su do 2 cm, žute boje, kasnije s maslinastom nijansom, na dodir poplave.

STRUČAK: Visok je do 15 cm, debljine do 4 cm. Valjkast je, a u bazi se sužuje. Žute je boje, a pri dnu je tamniji. Na dodir poplavi, a kasnije posmeđi.

MESO: Meso je tvrdo i čvrsto. U klobuku je bjelkastožuto, u stručku bjelkastožuto ili bjelastosmeđe, u bazi smeđe s ružičastom nijansom. Ugodnog je mirisa i okusa.

SPORE: Spore su maslinastozelene, vretenaste i glatke.

STANIŠTE: Raste u bjelogoričnim šumama na kiselim vapnenačkim tlima, posebno uz hrastove i bukve. Raste u skupini ili pojedinačno.

JESTIVOST: Odlična jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA: *Boletus edulis*

JESENSKI VRGANJ, PRAVI VRGANJ, CRNOGORIČNI VRGANJ, ORVANJ, GOBANJ, VARGANJ, HRŽENJAK, SIRNJAVA *Boletus edulis* Bull.

KLOBUK: Širok je 5 - 25 cm, svijetlosmeđe ili tamnosmeđe boje. U početku je polukuglast, a kasnije postane otvoren. Vlažan je i ljepljiv.

TRUSIŠTE: Cjevčice su bijele, žućkaste, a na kraju zelenkaste boje.

STRUČAK: Visok je 5 - 12 cm, a širok 2 - 6 cm. U donjem dijelu je odebljan. Bijele je ili svijetlosmeđe boje.

MESO: Meso je bijelo i tvrdo, kasnije postane spužvasto.

SPORE: Spore su smeđe, glatke i vrtenaste.

STANIŠTE: Raste na vapnenastim tlima, najčešće u crnogoričnim šumama, pojedinačno ili u manjim skupinama, najčešće uz jelu, smreku ili bukvu.

JESTIVOST: Izvrsna je jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

BOROV VRGANJ, CRVENI VRGANJ

Boletus pinophilus Pilát & Dermek

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA: *Boletus pinophilus*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

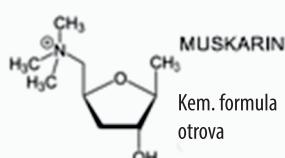
KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Boletus

VRSTA: *Boletus satanas*

LUDARA, BLJUTAVKA, LUDA GLJIVA, VRAŽJI VRGANJ, SVINJAČA

Boletus satanas Lenz

KLOBUK: Širok je 10 - 30 cm. Debeo je i mesnat. U početku je polukuglast, a kasnije ispušćen. Bijelosive je boje.

TRUSIŠTE: Cjevčice su do 2 cm duge. Najprije su žute, kasnije zelenkaste, a na presjeku dobiju plavozelenu boju.

STRUČAK: Visok je 5 - 15 cm, a promjer iznosi 3 - 8 cm. Crvene je boje, a ispod klobuka je žut. Čvrst je i pun, a u donjem dijelu zadebljan.

MESO: Meso je sivkasto, a na prerezu poplavi. Okus je slatkast, a miris neugodan, posebno kod starijih jedinki.

SPORE: Spore su glatke i vretenaste, maslinasto smeđe boje.

STANIŠTE: Raste u bjelogoričnim šumama na toplijim vapnenačkim tlima, posebno uz bukve i hrastove.

OTROVNOST: Otrovna je gljiva, ali ne uzrokuje smrt. Sadrži muskarin i bolesantin za kojeg se sumnja da je temeljni otrov ove gljive.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

12.

HRASTOV TURČIN

Leccinum quercinum (Pilát) E. E. Green & Watling

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Boletaceae

ROD: Leccinum

VRSTA: *Leccinum quercinum*

KLOBUK: Promjer može iznositi 20 cm. U početku je polukuglast, a kasnije raširen. Crvenkastosmeđe je boje.

TRUSIŠTE: Čjevčice su svijetlosive, na presjeku ružičaste.

STRUČAK: Naraste do 20 cm u visinu, a promjer može iznositi do 4 cm. Često je nakriven. Bijele je boje, prekriven bijelim ljuskama koje poslije postanu smeđe.

MESO: Debelo je i čvrsto. Sivkaste je boje, na presjeku ružičaste, a kasnije prljavo crvene. Ugodnog je okusa i nema mirisa.

SPORE: Spore su glatke, eliptične i smeđe.

STANIŠTE: Raste u mikorizi s hrastom, na različitim staništima.

JESTIVOST: Odlična je jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Gyroporaceae

ROD: Gyroporus

VRSTA:

Gyroporus castaneus

VRIJEME RASTA

1.	2.	3.	4.	5.						11.	12.

KESTENJASTI VRGANJ, KESTENOV VRGANJ, KESTENOV ŽLJEBOVAC *Gyroporus castaneus* (Bull.) Quél.

KLOBUK: Širok je 4 - 10 cm. U početku je konveksan, a kasnije se izravna. Najčešće je boje kestena, cimeta ili lješnjaka.

TRUSIŠTE: Cjevčice su slobodne. Najdulje su u sredini, a prema rubu klobuka i prema stručku su kraće. U početku su bijele, a kasnije žute do zelenkastožute.

STRUČAK: Visok je do 7 cm, a širok do 2,5 cm. Zdepast je i izvana ima tvrdu koru, a iznutra je mekan i spužvast.

MESO: Meso klobuka je čvrše od mesa u stručku. Bijele je boje, a ispod kožice klobuka i u kori stručka smeđe. Okus i miris su ugodni, okus podsjeća na orahe ili lješnjake.

SPORE: Spore su glatke i eliptične, blijedožute boje.

STANIŠTE: Najčešće raste u bjelogoričnim šumama, u skupinama ili pojedinačno. Može rasti i na otvorenijim mjestima.

JESTIVOST: Dobra je jestiva gljiva. Kod pojedinaca izaziva dugotrajni proljev.

SLINAVKA, OVČARKA

Suillus granulatus (L.) Roussel

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Suillaceae

ROD: Suillus

VRSTA: *Suillus granulatus*

KLOBUK: Širok je 3 - 10 cm. U mladosti je ispuščen, a kasnije raširen. Žute je ili smeđe boje. Kod mlađih gljiva je prekriven slojem sluzi, koja kasnije nestaje.

TRUSIŠTE: Cjevčice su žute, maslinastožute do oker boje.

STRUČAK: Valjkast je, pun i blago ušiljen pri dnu u bazi. Blijedožute je boje. Nema vjenčića.

MESO: Meso je bijelo do svjetložuto. Mekano je i kompaktno.

SPORE: Spore su narančasto - oker boje.

STANIŠTE: Raste pod borovima, na sunčanim mjestima, na rubovima šuma.

JESTIVOST: Odlična je jestiva gljiva. Prije pripreme poželjno je oguliti kožicu klobuka.

VRIJEME RASTA

1. 2. 3. 4. 5. 12.

OSINAC

Suillus luteus (L.) Roussel

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Boletales

PORODICA: Suillaceae

ROD: Suillus

VRSTA: *Suillus luteus*

KLOBUK: Širok je 4 - 10 cm. Prvo je okruglast, zatim konveksan, a kod odraslih gljiva gotovo spljošten s ispupčenjem u središtu. Smeđe je boje, vrlo je mesnat i tvrd.

TRUSIŠTE: Cjevčice su duge i pričvršćene za stručak.

STRUČAK: Visok je 4 – 10 cm. Tvrđi je, čvrst i valjkast. U gornjem dijelu ima prsten. Žut je, a u donjem dijelu sivkastobijel.

MESO: Bijelo je ili žućkasto. Nema poseban miris i okus.

SPORE: Spore su smeđe boje.

STANIŠTE: Raste u mikorizi s borovima.

JESTIVOST: Jestiva je i ukusna gljiva dok je mlada (prije pripreme treba oguliti kožicu s klobuka). Starije gljive mogu uzrokovati alergije.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

LISIČICA, LISIČARKA, BJELKASTA LISIČICA, LISICA, PRŠUTNICA, ŽAJFICA *Cantharellus cibarius* Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Cantharellales

PORODICA: Cantharellaceae

ROD: Cantharellus

VRSTA: *Cantharellus cibarius*

KLOBUK: Promjer iznosi do 12 cm. Blijedožute je do narančaste boje. U početku je ispušten i podvijenog ruba, a kasnije postane plosnat i ljevkasto udubljen, valovitog ruba.

TRUSIŠTE: Listići su rijetki i spuštaju se niz stručak. Boja je žuta ili narančastožuta.

STRUČAK: Visok je 3 - 8 cm, promjera 5 - 15 mm. Iste je boje kao i klobuk. Kratak je, nepravilan, mesnat, pun i sužen pri dnu.

MESO: Meso je žućkastobijelo i čvrsto. Miris je ugodan, a okus slatkast, podsjeća na breskve ili šljive.

STANIŠTE: Raste u crnogoričnim, listopadnim i mješovitim šumama., od nizinskih do planinskih područja. Najčešće raste u skupinama.

JESTIVOST: Jestiva je gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

9.

10.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Cantharellales

PORODICA: Cantharellaceae

ROD: Craterellus

VRSTA:

Craterellus cornucopioides

MRKA TRUBAČA, MRTVAČKA TRUBA, CRNA TRUBAČA, ROG OBILJA

Craterellus cornucopioides (L.) Pers.

KLOBUK: Ukupna visina plodišta iznosi do 12 cm, a promjer klobuka 2 – 8 cm. Ima oblik lijevka ili trube, a rub je uvrnut i valovit. Sivocrne je ili crne boje.

TRUSIŠTE: Nalazi se s vanjske ili donje strane trube. Sivkaste je boje, ponekad s plavičastim odsjajem.

STRUČAK: Stručak je produžetak klobuka. Sivocrne je boje, tamniji od trusišta, pri samom dnu može biti bjelkast. Šupalj je.

MESO: Meso je tanko i sivocrne je boje. Okus i miris su ugodni i aromatični.

SPORE: Spore su bijele, glatke i eliptične.

STANIŠTE: Raste u skupinama u bjelogoričnim i miješanim šumama.

JESTIVOST: Jestiva je gljiva, odlične kvalitete.

VRIJEME RASTA

1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.				11.	12.

PROSENJAK, MIGAČ, ŽUTA JEŽEVICA

Hydnellus repandum L.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Cantharellales

PORODICA: Hydnaceae

ROD: Hydnellus

VRSTA: *Hydnellus repandum*

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

7.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Polyporales

PORODICA: Polyporaceae

ROD: Polyporus

VRSTA:

Polyporus umbellatus

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

JELENOVO UHO, HRASTOV ŽBUNAC, SARVAŠICA, JELENČEK, JELENAK, GLJIVICE

Polyporus umbellatus (Pers.) Fr.

KLOBUK: Više od stotinu klobuka je skupljeno zajedno, a izgledaju poput cvjetova ili kišobrančića. Narastu 20 - 60 cm u visinu, a široki su 2 - 6 cm. Sive su ili smeđe boje.

U početku su izbočeni, kasnije otvoreni, a u sredini uleknuti.

TRUSIŠTE: Nalazi se s donje strane klobučića, a građeno je od vrlo kratkih cjevčica koje se spuštaju po stručku. Cjevčice su bijele boje.

STRUČAK: Bijel je i zajednički je svim klobucima. Visok je do 10 cm, a širok do 5 cm. Mesnat je, pun i tvrd.

MESO: Meso je bijelo i mekano. U starosti postane žilavo. Miris podsjeća na brašno, a okus je blag, kasnije malo gorak.

SPORE: Spore su eliptične i bijele.

STANIŠTE: Najčešće parazitira uz hrastova stabla gdje raste prividno na tlu. Najčešće se pojavljuje u nizinsko - brdskom području.

JESTIVOST: Odlična je jestiva gljiva, ali je i zaštićena vrsta prema Pravilniku o zaštiti gljiva. Sakupljanje nije dozvoljeno.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Lactarius

VRSTA: *Lactarius piperatus*

MLIJEĆNICA, PAPRENA MLIJEĆNICA, MLIJEČ, PAPRENJAČA

Lactarius piperatus (L.) Pers.

KLOBUK: Širok je 5 - 15 cm. U početku izbočen, kasnije postane ljevkasto ulegnut. Jako je mesnat, gladak je i suh. Bijele je boje.

TRUSIŠTE: Listići su jako tanki i gusti. Malo se spuštaju niz stručak. Bijeli su, a kasnije bijeložućasti.

STRUČAK: Visok je 2 - 7 cm, promjera 1 - 3 cm. Valjkast je, tvrd i pun. U donjem dijelu je malo uži. Bijele je boje.

MESO: Bijele je boje. Na ozlijedenim mjestima ispušta obilan bijeli mliječni sok, koji nakon nekog vremena može poprimiti zelenkastu boju. Jako je ljutog okusa.

SPORE: Spore su jajolike, bradavičaste i bijele boje.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama u bjelogoričnim i miješanim šumama.

JESTIVOST: Uvjetno je jestiva zbog ljutog okusa.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Lactarius

VRSTA:

Lactarius torminosus

RUNJAVA MLJEĆNICA, BREZOVKA, LAŽNA RUJNICA

Lactarius torminosus (Schaeff.) Pers.

KLOBUK: Širok je 3 - 8 cm. U početku je izbočen, kasnije postane otvoren i ljevkasto ulegnut. Rub je jako uvijen. Narančastocrven je s izraženim krugovima.

TRUSIŠTE: Listići su gusti, uski i malo se spuštaju niz stručak. Bijelonarančasti su.

STRUČAK: Visok je 2 - 7 cm, a promjer iznosi 8 - 20 mm. U početku je pun, kasnije postane šupalj. U gornjem dijelu je deblji. Iste je boje kao klobuk.

MESO: U početku je bijelo, kasnije narančastocrveno. Debelo je, a na prerezu pušta bijeli mlječni sok. Miris je slatkast, a okus ljut do gorak.

SPORE: Spore su okruglaste i boje pijeska.

STANIŠTE: Raste u mikorizi s brezom na različitim staništima i različitim nadmorskim visinama.

JESTIVOST: Otvorna je.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Lactarius

VRSTA: *Lactarius volemus*

PRESNAC, SIROVKA, PEČENICA, PASTIRSKA MLJEĆNICA, PRIJESNA MLJEĆNICA, SIROGRIZ, SAMOJETKA *Lactarius volemus* (Fr.) Fr.

KLOBUK: Širok je 5 - 12 cm. Narančastosmeđ je, kasnije svjetlij, a u sredini je tamniji. Mesnat je i gladak. Rub je jako uvijen.

TRUSIŠTE: Listići su gusti i malo se spuštaju po stručku. Blijedožuti su, a kasnije potamne.

STRUČAK: Visok je 6 - 10 cm, a širok 1 - 2 cm. Valjkast je, tvrd i pun. Iste je boje kao klobuk.

MESO: Meso je debelo, tvrdo i lomljivo. Bijelo je, a kasnije posmeđi. Ispušta bijeli mliječni sok. Okus je blag, miris podsjeća na ribe.

SPORE: Spore su okrugle i bijele su boje.

STANIŠTE: Raste u listopadnim, crnogoričnim i miješanim šumama, češće u skupinama nego pojedinačno.

JESTIVOST: Jestiva je i vrlo cijenjena gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

6.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Russula

VRSTA:

Russula cyanoxantha

LJUBIČASTOZELENA KRASNICA, PLAVKA, SIVKA, SIVOZELENKASTA KRASNICA

Russula cyanoxantha (Schaeff.) Fr.

KLOBUK: Širok je 5 - 15 cm. U početku je okruglast, kasnije postane otvoren i u sredini malo udubljen. Boja može biti plavozelena, tamnoljubičasta, žučkasta ili smeđa. Gladak je i mesnat.

TRUSIŠTE: Listići su bijele do plavkaste boje. Gusti su i nejednakne duljine.

STRUČAK: Visok je 4 - 10 cm, a promjer iznosi 1 - 3 cm. Bijel je, pun i mesnat.

MESO: Meso je bijelo, kasnije posivi. Okus podsjeća na lješnjake ili orahe.

SPORE: Spore su okruglaste, bradavičaste i bijele.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama, u listopadnim i crnogoričnim šumama.

JESTIVOST: Odlična jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

BLJUVARA, PAPRENA KRASNICA

Russula emetica (Schaeff.) Pers.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Russula

VRSTA: *Russula emetica*

KLOBUK: Širok je 5 - 10 cm. U početku je konveksan, a zatim plosnat do malo udubljen. Crvene je, ružičaste ili crvenkasto-smeđe boje. Površina je vlažna i ljepljiva.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, slobodni i lako lomljivi.

STRUČAK: Visok je 5 - 10 cm, a širok 1 - 2 cm. Bijel je, može imati crvene mrljice. Osnova stručka može biti zadebljana ili sužena.

MESO: Meso je bijelo, a ispod kožice klobuka crveno. Miris je voćni, a okus je izrazito ljut.

SPORE: Spore su bijele.

STANIŠTE: Raste na vlažnim tlima, u listopadnim i vazdazelenim šumama te na tresetu i močvarnom tlu.

JESTIVOST: Ototvra je i uzrokuje probleme s probavom.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

11.

12.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Russula

VRSTA: *Russula foetens*

SMRDLJIVA KRASNICA, SMRDAČA

Russula foetens Pers.

KLOBUK: Širok je 5 - 15 cm. U početku je polukuglast, zatim konveksan i na kraju otvoren. Žutosmeđe je boje, u sredini je tamniji. U mladosti je ljepljiv.

TRUSIŠTE: Listići su gusti i bijeli. U mladosti puštaju vodenastu tekućinu.

STRUČAK: Visok je 4 - 10 cm. Žutobijele je boje. Cilindričan je, u početku je pun, kasnije šupalj.

MESO: Meso je krhko i bijelo, na presjeku postane smeđe. Miris u mladosti podsjeća na bademe, a kod starijih primjeraka je izrazito neugodan.

SPORE: Spore su okrugle, bradavičaste i krem boje.

STANIŠTE: Raste u listopadnim, crnogoričnim i miješanim šumama.

JESTIVOST: Otrovna je vrsta.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

JESTIVA KRASNICA

Russula vesca Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Russula

VRSTA: *Russula vesca*

KLOBUK: Širok je 5 - 11 cm. U početku je izbočen, kasnije postane raširen i malo se udubi u sredini. Boja je crvenosmeđa do ljubičasta, u starosti izblijedi.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli, gusti i prirasli uz stručak.

STRUČAK: Visok je 2 - 8 cm , a promjer iznosi 1 - 3 cm.

Bijel je, valjkast i pun. U donjem dijelu je malo uži.

MESO: Meso je bijelo, kasnije žućkasto do smeđe.

Okus i miris podsjećaju na orahe.

SPORE: Spore su okruglaste, bradavičaste i bijele.

STANIŠTE: Raste u listopadnim i crnogoričnim šumama.

JESTIVOST: Odlična jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

11.

12.

GOLUBAČA, BLAVIJEŠKA, ZEKA

Russula virescens (Schaeff.) Fr.

CARSTVO: Fungi

ODJELJAK: Basidiomycota

KOLJENO: Agaricomycetes

RED: Russulales

PORODICA: Russulaceae

ROD: Russula

VRSTA: *Russula virescens*

KLOBUK: Širok je 5 - 15 cm. U početku je polukuglast, kasnije raširen, u sredini malo udubljen. Zelenkaste je boje i ispucan. Ima plosnate bradavičaste ostatke kožice.

TRUSIŠTE: Listići su bijeli i jako gusti. Rašljasti su i krem boje.

STRUČAK: Visok je 2 - 10 cm, promjera 15 - 40 mm. Bijel je ili pjegavo - smeđ. Pun je, krupan i u donjem dijelu sužen.

MESO: Meso je bijelo, tvrdo i krhko. Nema mirisa, a okus je slatkast.

SPORE: Spore su eliptične, nepravilno bradavičaste i bijele.

STANIŠTE: Raste pojedinačno ili u skupinama, najčešće u listopadnim šumama. Voli i svijetle rubove šuma, proplanke, livade.

JESTIVOST: Odlična je jestiva gljiva.

VRIJEME RASTA

1.

2.

3.

4.

5.

12.

INDEX VRSTA

bijela pupavka <i>Amanita verna</i> (Bull.) Lam.	jestiva krasnica <i>Russula vesca</i> Fr.
blagva (carevka, gospa, karžel, žerdana, blagar, kneginja, knežica, škripac, đordani) <i>Amanita caesarea</i> (Scop.) Pers	Judino uho (bazgova uška) <i>Auricularia auricula-judae</i> (Bull.) J. Schröt.
bljuvara (paprena krasnica) <i>Russula emetica</i> (Schaeff.) Pers.	jurjevka (đurđevača, đurđevka, ranka, potrnka, majska kolobarnica, svibanjska gljiva) <i>Calocybe gambosa</i> (Fr.) Donk
borov vrganj (crveni vrganj) <i>Boletus pinophilus</i> Pilát & Dermek	kestenjasta preslica (smeđa preslica, golenka) <i>Amanita fulva</i> Pers.
brašnjača (svilena lisičica, mlinarica, krhka brašnjača, majevka, mokarica, slivarica) <i>Clitopilus prunulus</i> (Scop.) P. Kumm.	kestenjasti vrganj (kestenov vrganj, kestenov žljebovac) <i>Gyroporus castaneus</i> (Bull.) Quél.
crvenjača (planinska koprenka, poljska koprenka) <i>Cortinarius orellanus</i> Fr.	kračun (grkalj, velika pečurka, pokrovača) <i>Agaricus macrosporus</i> Mont.
golema puvara (velika čelavica) <i>Calvatia gigantea</i> (Batsch) Lloyd	lisičica (lisičarka, bjelkasta lisičica, lisica, pršutnica, žajfica) <i>Cantharellus cibarius</i> Fr.
golubača (blavijenka, zeka) <i>Russula virescens</i> (Schaeff.) Fr.	livadna pečurka (rudnjača, pečurka, pečurak, poljski šampinjon) <i>Agaricus campestris</i> L.
grmača (grmica, grmačica, grmovića) <i>Armillaria tabescens</i> (Scop.) Emel.	ludara (blutavka, luda gljiva, vražji vrganj, svinjača) <i>Boletus satanas</i> Lenz
hajdinski vrganj (crni vrganj, brončani vrganj, ljjetni vrganj) <i>Boletus aereus</i> Bull.	ljjetni tartuf (crni tartuf) <i>Tuber aestivum</i> Vitt.
hrastov turčin <i>Leccinum quercinum</i> (Pilát) E. E. Green & Watling	ljubičastozelena krasnica (plavka, sivka, sivozelenasta krasnica) <i>Russula cyanoxantha</i> (Schaeff.) Fr.
jablanovača, topolovača (topolovka) <i>Agrocybe aegerita</i> (Brig.) Singer	mlijecnica (paprena mlijecnica, mlijec, paprenjača) <i>Lactarius piperatus</i> (L.) Pers.
jelenovo uho (hrastov žbunac, sarvašica, jelenček, jelenak, gljivice) <i>Polyporus umbellatus</i> (Pers.) Fr.	modrikača (modra koturnica, modrikasta jesenača) <i>Lepista nuda</i> (Bull.) Cooke
jesenski vrganj (pravi vrganj, crnogorični vrganj, orvanj, gobanj, varganj, hrženjak, sirnjaja) <i>Boletus edulis</i> Bull.	

mrka trubača (mrtvačka truba, crna trubača, rog obilja)	slinavka (ovčarka) <i>Suillus granulatus</i> (L.) Roussel
<i>Craterellus cornucopioides</i> (L.) Pers.	
muhara (crvena muhara, crvenjača muhor, muhomorka, zmijska gljiva, bjesnjača, omarka)	smrčak (pravi smrčak, srček, marohlin, maruh, svijetli smrčak, žuti smrčak)
<i>Amanita muscaria</i> (L.) Lam.	<i>Morchella esculenta</i> (L.) Pers.
runjava mlječnica (brezovka, lažna rujnica)	smrdljiva krasnica (smrdača)
<i>Lactarius torminosus</i> (Schaeff.) Pers.	<i>Russula foetens</i> Pers.
olovasta rudoliska (velika rudoliska)	sumporača (prava sumporača, obična sumporača)
<i>Entoloma sinuatum</i> (Bull. Ex Pers.) P. Kumm.	<i>Hypoloma fasciculare</i> (Huds.) P. Kumm.
osinac	sunčanica (velika sunčanica, šugarica, srndakuša, kozara)
<i>Suillus luteus</i> (L.) Roussel	<i>Macrolepiota procera</i> (Scop.) Singer
ožujka (martovka, marčnica, ožujska puževica, snježnica)	šiljatonogi vrganj (žuti vrganj, smeđa kraljevka)
<i>Hygrophorus marzuolus</i> (Fr.) Bres.	<i>Boletus appendiculatus</i> Schaeff.
panterova muhara (panterka, tigrasta muhara, pjegava muhara)	šljivovača (šljivarka, trnčica, štitasta rudoliska, sivkasta šljivovača, šljivova gljiva)
<i>Amanita pantherina</i> (DC.) Krombh.	<i>Entoloma clypeatum</i> (L.) P. Kumm.
pepeljasti smrčak	šumska ostriga (bukovača)
<i>Morchella deliciosa</i> Fr.	<i>Pleurotus ostreatus</i> (Jacq.) P. Kumm.
prava tigrica (siva muhara, krastavka)	šumska pečurka (anisova pečurka, anis šampinjon)
<i>Amanita spissa</i> (Fr.) Bertill.	<i>Agaricus silvicola</i> (Vittad.) Peck
presnac (sirovka, pečenica, pastirska mlječnica, prijesna mlječnica, sirogriz, samojetka)	tikvasta puhara (zrnata puhara, puša, prha, prhavica)
<i>Lactarius volemus</i> (Fr.) Fr.	<i>Lycoperdon perlatum</i> Pers.
proljetni hrčak (rani hrčak, proljetna moždanica, lažni smrčak)	velika gnojištarka (ljuskava gnojištarka)
<i>Gyromitra esculenta</i> (Pers.) Fr.	<i>Coprinus comatus</i> (O. F. Müll.) Pers.
proljetni vrganj (mrežasti vrganj)	zelena pupavka (otrovna pečurka, zelena muhara, gomoljevka)
<i>Boletus aestivalis</i> (Paulet) Fr.	<i>Amanita phalloides</i> (Fr.) Link
prosenjak (migač, žuta ježevica)	
<i>Hydnus repandum</i> L.	
puza (medenjača, mraznica, puzica, puzva)	
<i>Armillaria mellea</i> (Vahl) P. Kumm.	
rebrasta patuljica	
<i>Galerina marginata</i> (Batsch) Kühner	

LITERATURA

- Crvenka, M. i Lukić, T. (2013) Otrovi biljaka i gljiva. Slavonski Brod: Posavska Hrvatska
- Lukić, T. (2012) Toksikologija gljiva. Slavonski Brod: Posavska Hrvatska,
Gradskna knjižnica Slavonski Brod
- Knežević, H. (2014) Gljive našičkog kraja. Našice: Gljivarsko društvo Našice
- Tkalčec, Z. et. al. (1999) Priručnik za komercijalno skupljanje samoniklih gljiva. Zagreb:
Republika Hrvatska, Državna uprava za zaštitu prirode i okoliša
- Bielli, E. (2006) Gljive u Hrvatskoj, prev. J. Pogačnik, Zagreb: Mozaik knjiga
- Tkalčec, Z. et. al. (2008) Crvena knjiga gljiva. Zagreb: Ministarstvo kulture,
Državni zavod za zaštitu prirode, Republika Hrvatska
- Josipović, M. (2016) Očaravajući svijet gljiva, Rijeka-Zagreb, Leo-commerce d.o.o.
- www.plantea.com.hr
- www.boletus.hr
- www.mycobank.org
- http://hr.wikipedia.org/wiki/Jestive_gljive
- <http://www.gdjive.com/>
- <http://www.svijet-gljiva.com/enciklopedija-gljiva>
- <http://www.gdnasice.hr/>
- <http://www.gusuncanica-samobor.com.hr>

